

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Сидоркіна Раїса Дем'янівна

*доцент кафедри соціально-гуманітарної підготовки та права
Західнодонбаський інститут ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»
м. Павлоград, Україна*

Правозастосування – одна із особливих форм державної діяльності, спрямована на реалізацію норми права у життя і завжди знаходиться у центрі уваги юридичної науки.

В наш, складний час питання застосування норм права має велике значення, оскільки саме держава в особі найвищих органів допомагає ефективно регулювати суспільні відносини. Тож, проблеми реалізації норм права все більше набувають практичного значення. А тому, для їх кращого розуміння слід дослідити проблемні питання, які існують у застосуванні норм права як особливої форми її реалізації.

Слід зауважити, що правозастосування є важливою стадією механізму правового регулювання, оскільки саме посадові особи органів державної влади, використовуючи вітчизняне законодавство вирішують юридичні справи. А тому, важливого значення набуває питання ефективності їх застосування цими органами.

Якісне виконання поставленого завдання на наш погляд, залежить від однозначності розуміння співвідношення понять «застосування» та «реалізація норм права».

Дослідження та аналіз наукових праць відомих вчених показує, що категорія «застосування права» розглядається по-різному.

Так, М.Д. Гнатюк під застосуванням права розуміє спосіб організації здійснення правових норм, як своєрідне «перетворення у життя» їх вимог [1].

А науковець В. В. Копейчиков застосуванням права вважає форму реалізації права, де результат на його думку полягає в прийнятті управлінських рішень [2].

Вчений Д.О. Бочаров правозастосовну діяльність визначає як таку, що здійснюється на засадах доцільності, справедливості та обґрунтованості, піднормативну діяльність конкретних суб'єктів з виданням індивідуалізованих і конкретизованих владних приписів та забезпеченням їх видання й фактичної реалізації [3, с. 7].

Заслужує уваги думка Н.П. Костюка, який застосування норм права називає процесом, що має здійснюватися в чітко регламентованих нормах права межах [4, с. 71].

У юридичній літературі зустрічається і така точка зору, що застосування норм права можна розглядати як позитивне та юрисдикційне. Позитивне – це обов'язкова умова нормальної реалізації певних регулятивних норм. А юрисдикційне – застосування охоронних норм за порушення її диспозиції.

Застосування правових норм – це організаційно-правова діяльність компетентних державних органів, яка полягає у встановленні формально-обов'язкових правил поведінки для індивідуальних суб'єктів з метою створення умов, необхідних для реалізації ними таких норм.

А це свідчить, що застосування норм права є правовою формою здійснення функцій держави, яка зовнішньо виражає зміст реалізації права.

Важливо пам'ятати, що застосування норм права має велике юридичне значення, оскільки відбувається лише на підставі юридичних норм та у порядку, що передбачений ними. Більш того, цей процес підпорядковується таким принципам, як верховенство права, верховенство закону, що в свою чергу забезпечує правомірність і ефективність застосування норм права [5]. Застосовуючи норми права, держава у своїй діяльності реалізує важливі функції, а саме: організовує процес виконання норм права та охороняє й захищає права всіх учасників суспільних відносин від порушень і посягань на них.

Правозастосування – складна діяльність, яка відбувається в декілька етапів, регламентується процедурними нормами, які встановлюють повний порядок правозастосування і забезпечують її логічну завершеність.

Отже, підводячи підсумок висвітлених вище наукових думок, погоджуємось з думкою Б.В. Малишева, під застосуванням норм права слід розуміти управлінську діяльність органів державної влади, зокрема їх посадових осіб, а також уповноважених державою суб'єктів з винесення конкретно-індивідуальних приписів, якими на одних учасників правовідносин покладаються обов'язки, а іншим – надаються права [6, с. 10].

Усі державні органи й посадові особи у рамках своєї компетенції займаються застосуванням норм права як формою реалізації власної компетенції. Саме в правозастосовних діях проявляється правова природа держави. Ключовим моментом у розумінні самої природи застосування норм права є безумовно організаційно-правові відносини, які і складають зміст процесу застосування норм права.

Дослідження питання вказує на суттєву відмінність правозастосування від інших форм реалізації права, оскільки базується на методі державно-владного припису державного компетентного органу.

Таким чином, правозастосування – це процес організаційно-управлінського характеру, метою якого є розгляд та вирішення різних індивідуальних юридичних справ, що мають правове значення і регламентується процедурно – процесуальними нормами та спрямований на захист законних прав, свобод та інтересів особи.

Література:

1. Гнатюк М. Д. Правозастосування та його місце в процесі реалізації права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 21 с.
2. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 320 с.
3. Бочаров Д. О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми : проблемні лекції. Дніпропетровськ : АМСУ, 2006. 73 с.
4. Костюк Н. П. Особливості стадій правозастосування. *Держава і право*. Київ, 2009. № 44. С. 70–76.
5. Верховенство права як принцип правової системи : монографія: у 2 кн. / за заг. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2008. Кн. 1: Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / відп. ред. Н. М. Оніщенко. 2008. 344 с.
6. Малишев Б. В., Москалюк О. В. Застосування норм права (теорія і практика) : навч. посіб. / За заг. ред. Б. В. Малишева. Київ, 2010. 260 с.